

Študijné poznámky pre Biblický týždeň Slovenského združenia Júl 2024

Téma: *Božie otázky*

Otázka 4: „Prečo sa hneváš?“

Moderátor: Daniel Duda

Prečítajte si pre toto štúdium

1Moj 4:1-7; 1 Sam 18:6-16; Jonáš 4:1-11; Izaiáš 55:1-3; Žalm 37:4; 50:9-12; 116:12; Lukáš 15:28-32; Ján 19:28-29.

Najdôležitejší biblický text

"Hospodin povedal Kainovi: „Prečo sa hneváš? Prečo sa ti tvár tak zamračila?““ (1Moj 4:6, SEP)

Osnova štúdie

- I. Úvod
- II. Právý liečiteľ duše
- III. Božie tri ponuky pre Kaina
- IV. Hnev na súpera
- V. Hnev kvôli pokánie
- VI. Prebudenie túžby
- VII. Nahnevaný starší muž
- VIII. Nárok alebo dar?
- IX. On túžil po nás

Otázky a poznámky na zváženie

Moderátor: Daniel Duda

1. Po tom, čo sa dozvieme, že Adam a Eva „poznali“ dobro a zlo (3:22), Adam „pozná“ svoju ženu (4:1) a majú rodinu (1:28). Ich synovia sa starajú o ovce (vládnutie nad zvieratami) a obrábajú pôdu (podmanenie si zeme). (Porov. 1:24-31; 2:15-17; 3:8-19.)
2. V 1Moj 4:2-5 čítame, že obaja Kain a Ábel priniesli obetný dar Hospodinovi, ale ich obete boli veľmi odlišné. Existuje vzťah medzi ich prácou a ich obeťou; *obaja* muži priniesli výsledok svojej práce. Napriek tomu čítame v 4:4b-5a:
A Hospodin mal záľubu
B v Ábelovi a jeho obeti
B' ale v Kainovi a jeho obeti
A' nemal záľubu.
3. Potom prichádza štvrtá otázka, v ktorej sa Boh láskavo, ale prenikavo pýta Kaina: „Prečo sa hneváš?“ (1Moj 4:6). Toto je *psychologická* otázka po zdrojoch našich emócií a pocitov a skúma náš emocionálny stav. „Prečo si nahnevaný? Prečo sa ti tvár tak zamračila?“ Núti nás to zamyslieť sa nad našim životom a emóciami.
4. Božia odpoveď je dojímavým zjavením Jeho túžby po pokračovaní vzťahu s Kainom. Všimnite si, že Boh sa jasne pozerá na Kainovu *tvár* – nie na jeho obeť. Boh vníma trápenie, ktoré Kain prežíval – jeho horkosť, že bratova obeť bola uprednostnená pred jeho vlastnou. Kain nie je Bohu ľahostajný,

aj keď to bola Kainova voľba, ktorá spôsobila túto situáciu. Boh pozná emócie, ktoré Kain prežíva – hnev a zahanbenie. Napriek tomu ho Boh jemne žiada, aby *opísal vlastnými slovami*, čo cíti. Boh pozýva Kaina do dialógu, pretože v rozhovore by sa mohli veci vyjasniť, dokonca aj to, prečo záležalo na type obete.

5. Keby Kain vyznal svoje hlbšie pocity, mohol by nájsť dôvod svojho hnevu a tak sa obrátiť z cesty *násilia* na cestu *uzdravenia*. Toto je Boží cieľ prečo mu kladenie otázku. Boh koná ako pravý liečiteľ duše, ktorý ho chce zachrániť.
6. Keď Hospodin kladie otázku Kainovi, tak ho tým povzbudzuje, aby konfrontoval, čo mu jeho emócie – v tomto prípade hnev – hovoria o jeho hlbších pohnútkach a túžbach. Boh chce, aby si Kain uvedomil, že trpí „*hnevom z odmietnutia*“.
7. Emócie sú pocity, ktoré si uvedomujeme a môžeme ich reflektovať. Nie sme súdení za to, že máme emócie, ale sme zodpovední za to, čo nimi zamýšľame a ako ich vyjadrujeme. K pocitom musí byť pripojený aj prvok zvažovania, aby sme mohli reflektovať zámery našich emócií a spôsob ich vyjadrenia.
8. Božia konverzácia s Kainom znie skôr ako otcovská rada neposlušnému dieťaťu než priame odsúdenie. Boh dáva Kainovi nádej. Dokonca mu dáva radu, ako môže byť prijatý (4:7). Boh ukazuje, že nech je dôvod odmietnutia Kainovej obete akýkoľvek, vzťah nie je narušený; jeho pokračovanie je v Kainových rukách. Nič tu nie je predurčené. Výsledok ešte nie je rozhodnutý.
9. Predovšetkým Boh Kainovi ponúka milostivé **uistenie** – „*Či neprijmem aj teba, ak budeš robiť dobre?*“ Inými slovami, Boha Kaina uisťuje, že jeho prijatie nezávisí od kvality jeho obete, ale na jeho odpovedi na Božiu ponuku. Nič v tomto štádiu nie je pevne dané.
10. Potom mu Boh dáva úprimné **varovanie** – „*No ak nerobíš dobre, pri dverách číha na teba hriech*“. Toto je grafický obraz hriechu ako nebezpečného predátora, ktorý číha na svoju obeť, aby na ňu zaútočil. Ale opäť si všimnite, že tu nič nie je dopredu predurčené.
11. Boh tiež dáva Kainovi výzvu a **posilňuje ho v jeho voľbe** – „*hriech túži po tebe, ale ty ho musíš premôcť; ty máš žiadostivosť ovládať*“. Povzbudzujúcim dôsledkom je, že Kain má v sebe schopnosť, tým že dôveruje Bohu, odvrátiť vypuknutie „hnevu z odmietnutia“ alebo „hnevu na brata“.
12. Po Davidovom vojenskom úspechu nad Goliášom jeho následná popularita medzi ľuďmi priniesla veľkú radosť. Ženy prichádzajú z miest, spievajú a tancujú ospevujúc ho: „Saul zabil svoje tisíce ale David svoje desaťtisíce.“ Ale kráľ sa nezdá byť fanúšikom country hudby tohto druhu! „Saul bol veľmi nahnevaný“ (1 Sam. 18:8).
13. Saul má pocit, že bol znevážený v počte zabitých a že nedostáva česť a uznanie, ktoré mu ako kráľovi patrí. Saul nemôže znieť, že nie je „hrdina číslo jeden“. Keby Saul mohol vnímať Davida nie ako *chamtivého* po tróne, ale ako Bohom *predurčeného* na trón, výsledok by mohol byť úplne iný (porov. Jonatána). Ale Saul je zaslepený akútnym záchvatom „hnevu na súpera“.
14. Ide o klasický príklad hviezdy, ktorú zatienila superhviezda. Saul to vidí, má strach a vražedne nenávidí výmenu stráže. Je pohltený žiarlivosťou, pretože nedostáva uznanie a potlesk, ktorý verí, že si zaslúži. Žiarlivosť vyvoláva strach a strach vedie k nenávisti a túžbe s vražedným úmyslom. Rovnako ako u Kaina.
15. Všetci potrebujeme „transplantáciu srdca“, nový zmysel pre Božiu milosť a novú ochotu prijať, že kde človek mieni, Boh rozhoduje a mení. Všetci potrebujeme novú odvahu čeliť nášmu hnevu

a závisti bez toho, aby nás to zničilo. Potrebujeme krotkú odpoveď, ktorá odvráti hnev, nastavenie druhého líca, ktoré zmiatne mocných pokorou, ktorá dedí zem.

16. Keď položíme prorokovi Jonášovi otázku „Prečo sa hneváš?“, môžeme vidieť, že je zasiahnutý záchvatom, ktorý možno nazvať „hnev z pokánia“! Jonášovi robí problém zmieriť sa s Božou úžasnou milosťou a milosrdenstvom ponúknutými aj pre Ninivčanov. „Vedel som, že si taký, Pane, vedel som, že to urobíš; cítim sa úplne ponížený; chcem zomrieť.“ (Jonáš 4:2-3) Boh hovorí Jonášovi, že je viacej nahnevaný, že *ricínovník je stratený, než že stratení sú stratení!*
17. Boh povie Jonášovi tri pravdy: Po prvé, že nemá žiadne právo určovať, čo sa má stať s Ninive. Po druhé, Boh hovorí Jonášovi, že je absolútne nevďačný za milosť a milosrdenstvo, ktoré mu opakovane preukázal. Po tretie, Boh hovorí Jonášovi – rovnako ako aj nám – že Božia láska platí pre celý hriešny, zlý svet násilia.
18. Rovnako ako Jonáš v našej prirodzenej mysli ani my nemôžeme znieť „suverénnu nespravodlivosť Božej milosti“. Milosť nás zachraňuje, ale aj pokoruje a mätie. Milosť v nás vyvoláva to najhoršie, aby mohla urobiť to najlepšie pre nás.
19. Božia otázka „Prečo sa hneváš?“ otvára otázku, odkiaľ čerpáme náš pocit najhlbšieho uspokojenia. Ak vnímame naše emócie, môžeme začuť, čo nám hovorí náš pretrvávajúci pocit frustrácie a neuspokojenia. Tento nepríjemný pocit nespokojnosti nesmieme povrchno utišovať. Ak sme v kontakte s našou vnútornou nespokojnosťou, môžeme zistiť realitu nášho duchovného zdravia. Naše duše túžia po niečom viac než po nezdravom jedle na našom kultúrnom menu – peniazoch, potešení, majetku, koníčkoch. Najhlbšia túžba našej duše je po samotnom Bohu (Žalm 37:4). Neexistuje lepší spôsob, ako osláviť Boha, než nájsť v ňom šťastie, po ktorom naša duša túži.
20. Ježiš prebúdza nové túžby všade, kam išiel. Vnášal úžas, fascináciu a zvedavosť do života tých najmenších, posledných aj stratených.
21. „Ako môžem oplatiť Pánovi všetku jeho dobrotu ku mne?“ pýta sa žalmista v Žalme 116:12. „Pozdvihnem pohár spásy...“ Inými slovami „napijem sa ešte viac z jeho veľkorysej milosti“. Prejav žiarlivosti a odmietnutia, súťaživosti a depresie odrážajú márne pokusy vymámiť si na Bohu prijatie pre seba. Ale naše prijatie u Boha nezávisí na tom, čo môžeme Bohu ponúknuť my, ale na tom, čo on ponúka nám.
22. Keď je stratený syn oslavovaný a kŕmený tým najlepším v dome svojho otca, hnev staršieho bratova vykypí. „Starší brat sa nahneval a odmietol vojsť.“ (Lukáš 15:28) Starší brat je tragicky stratený v dome otca, pozerá zvonku na radosť vo vnútri domu z vlastného súkromného pekla.
23. Ak položíme staršiemu bratovi otázku „Prečo sa hneváš?“, uvedomíme si, že v každom z nás je veľa zo staršieho syna: chceme aby ľudia mali z nás radosť, snažíme sa celý život žiť podľa očakávania iných, byť poslušnými a robiť to, čo sa od nás čaká. Ale zároveň, ako on, môžeme pestovať skrytý obdiv na neposlušný život, tajne závidieť nespútaným márnotrátnikom ich zábavu, skrývať horkosť nad osudom, ktorý nám život nadelil. A keď sa márnotrátny syn vráti, a je privítaný a obklopený láskou a odpustením, je toho všetkého až príliš! Rovnako ako Kain, ako Jonáš, aj starší brat je nahnevaný na čistú Božiu milosť.
24. Jeho mentalita otroka je odhalená („Všetky tie roky som ti slúžil“), jeho služba je odhalená ako samospravodlivá poslušnosť („Nikdy som neporušil tvoje príkazy“). Sťažuje sa na zvýhodňovanie („On dostal teľa, ja som nedostal ani kozu“), zveličuje hriechy márnotrátneho syna („prežral majetok s prostitútkami“ – je to vhlád do jeho vlastných sexuálnych fantázií?). Čo vidíme, je celoživotná nedôvera, absolútna nevďačnosť, neschopnosť rozpoznať, že náš život je čistý dar („všetko, čo mám, je tvoje“).

25. Prečo sme takí nahnevaní? Prečo všetky tie rôzne druhy hnevu? Jeden z hlavných dôvodov súčasnej epidémie hnevu je, že sme vyrastali s presvedčením, že na všetko máme nárok, rovnako ako Kain. Potrebujeme nový zmysel a perspektívu, že život je dar, nie nárok.
26. Ale farizej, ktorý je príliš hrdý na to, aby žiadal alebo prijal, to cíti ako umieranie. Pre nahnevaného staršieho brata je nepredstaviteľné vstúpiť do svetla odhalenia a prijatia. Ale Ježiš nás pozýva, aby sme mu dovolili rozmraziť náš hnev a pýchu, naše obavy a závisť v svätom ohni Božieho odpustenia. Zdieľaním Otcovho potešenia nad stratenými, ktorí sú nájdení, a mŕtvymi, ktorí ožívajú, nachádzame náš vnútorný nepokoj a zmiešané motívy pohltené v radostnom prejave Jeho kráľovstva.
27. Potom sa stratení nájdu, mŕtvi môžu ožiť, srdcia zamrznuté studeným hnevom sa môžu opäť roztopiť. „Som presvedčený, že mnohé moje emocionálne problémy by sa roztopili ako sneh na slnku, keby som mohol nechať pravdu o Božej neporovnateľnej láske preniknúť do môjho srdca.“ (Henry Nouwen)
28. Božia otázka „Prečo sa hneváš?“ nás teda pozýva nájsť emocionálne uzdravenie v Kristovi. Život naplnený Duchom Svätým nám môže umožniť cítiť a vyjadrovať skutočné emócie bez toho, aby sme boli nimi pohltení či ohromení. Kde inde môžeme nájsť toto, ak nie u Boha na kríži?
29. Kristus na kríži túžil po vode v ústach aj v srdci (Ján 19:28-29). Cítil sa ako v najvzdialenejšej púšti našej emocionálnej prázdnoty a psychologickej deprivácie. Ale odmietol lacné víno, ktoré by mohlo ponúknuť rýchle uspokojenie.
30. vzdal sa svojho božského práva pre nás, hriešnikov. Zriekol sa svojej „diplomatickej imunity“ pred bolesťou a smrťou v náš prospech. V Jeho ranách je naše uzdravenie.
31. Pokoj, radosť a sebakontrola prúdila zo života, ktorý zomrel s Kristom. Ukrižovaný Ježiš nás môže povzbudiť, aby sme sa opäť otvorili, keď sme boli zranení, aby sme znova milovali, keď sme boli odmietnutí.
32. Milosť obnoví pocity, ktoré sú pochované a rozdrvené pokušiteľom. Dotknutí milujúcou Božou rukou, prebudení Božou láskavosťou, struny, ktoré boli prasknuté, sa opäť rozozvučia.
33. Kedykoľvek odovzdáme náš život Božej premieňajúcej láske, dostávame ho opäť zmenený, už nie ako nárok, ktorý treba využiť, ale ako dar milosti, ktorý si môžeme užívať a zdieľať s ostatnými.